

ความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

นฤมล บริคุต

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองน่าน จำนวน 110 คนซึ่งเลือกมาจากกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่าน โดยการสอบถามทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ (2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม (3) ด้านหลักการประสานงาน (4) ด้านหลักการริเริ่ม (5) ด้านหลักการตรวจสอบ รวม 59 ข้อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรง โดยค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.837

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูในเขตเทศบาลเมืองน่านมีความพึงพอใจต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการตรวจสอบได้ ด้านหลักการประสานงาน ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการริเริ่มและด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน พบว่าครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 15 ปี และประสบการณ์ 15 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

ความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่าน , การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

บทนำ

ความพึงพอใจของครูในการบริหารการศึกษาถือเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ได้มีประสิทธิภาพ หากครูสามารถที่จะเข้าใจและมีความพึงพอใจต่อการบริหารก็จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพที่ดีมากขึ้น การทำงานก็จะมีระบบงานที่ดีขึ้น ความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการศึกษาการใช้กรอบแนวคิดในการบริหารแบบกระจายอำนาจ ความรับผิดชอบจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งช่วยให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจในการบริหารร่วมด้วยภายใต้บริบทของสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านหลักการประสานงาน ด้านหลักการริเริ่ม ด้านหลักการตรวจสอบได้ เพื่อให้ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรจากภายนอกได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาร่วมกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ โดยสถานศึกษาในเขตเทศบาลเมืองน่านจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่คนเก่ง คนดี และมีความสุข มีทักษะชีวิต และทักษะการคิด วิเคราะห์เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน ภายใต้กรอบนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งมีแนวคิดเดียวกันกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการดำเนินการปรับปรุง พัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาเขตเทศบาลเมืองน่าน ปีการศึกษา 2560 จำนวนครู 110 คน จำแนกเป็นประสบการณ์ทำงาน และสังกัดของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาเขตเทศบาลเมืองน่าน ปีการศึกษา 2560 จำนวน 110 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ลูวิซ โคเฮน (Cohen, 1988) จำนวน 110 คน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและสังกัดของสถานศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1 ตัวแปรต้น

- 1) ประสบการณ์ในการทำงาน
- 2) สังกัดสถานศึกษา
  1. สังกัดสำนักงานเขตเทศบาลเมืองน่าน
  2. สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  3. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
  4. สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน

3.2.2 ตัวแปรตาม : ความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่าน ทั้ง 5 ด้าน

1. ด้านหลักการกระจายอำนาจ
2. ด้านหลักการมีส่วนร่วม
3. ด้านหลักการประสานงาน
4. ด้านหลักการริเริ่ม
5. ด้านหลักการตรวจสอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ (2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม (3) ด้านหลักการประสานงาน (4) ด้านหลักการริเริ่ม (5) ด้านหลักการตรวจสอบ จำนวน 59 ข้อ มีลักษณะเป็นการให้ตรวจสอบผลความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเบื้องต้นของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามให้แสดงความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีข้อคำถามรวม 59 ข้อ โดยมีการให้คะแนนแต่ละข้อ คือ

มากที่สุด	ได้	5 คะแนน
มาก	ได้	4 คะแนน
ปานกลาง	ได้	3 คะแนน
น้อย	ได้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ได้	1 คะแนน

การตรวจให้คะแนน

4.51 – 5.00 แปลความหมาย	มากที่สุด
3.51 – 4.50 แปลความหมาย	มาก
2.51 – 3.50 แปลความหมาย	ปานกลาง
1.51 – 2.50 แปลความหมาย	น้อย
1.00 – 1.50 แปลความหมาย	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอความคิดเห็นปลายเปิดปัญหาและข้อเสนอแนะความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้จะประมวลผลในการหาค่า ความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน สังกัด โดยใช้ความถี่(Frequency) และค่าร้อยละ(Percentage) เสนอในรูปแบบตาราง
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) โดยรวม และรายด้าน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis Of Variance) หากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe' s Post hoc Comparison)
4. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปและอธิบายผล

ผลการวิจัย

1. ครูในเขตเทศบาลเมืองน่านมีความพึงพอใจต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการตรวจสอบได้ ด้านหลักการประสานงาน ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการริเริ่มและด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 15 ปี และ ประสบการณ์ 15 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้

ด้านหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการกระจายอำนาจการบริหารให้ฝ่าย/งานต่างๆ มีการจัดการและการตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการ และจัดให้บุคลากรมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ตามวาระอันควร ทั้งนี้

เนื่องมาจากการดำเนินงานแต่ละครั้งจะต้องมีการประชุมเพื่อให้ได้ข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และบุคลากรสามารถปรับเปลี่ยนหน้าที่/งานที่ได้รับผิดชอบตามความเหมาะสมของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาทุกด้านทั้งงานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ให้มีอิสระ คล่องตัวโดยการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งนี้ยังไปสอดคล้องกับ อรรถพร พรสีมา(2546:79) ได้ให้ความเห็นว่าการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนเป็นกุญแจสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องไม่รวบรวมอำนาจไว้แต่เพียงผู้เดียว ต้องแบ่งปันอำนาจไปยังผู้ช่วยผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ผู้บริหารต้องเข้าใจบทบาทและสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง และความร่วมมือของทุกฝ่ายจะสามารถทำให้การบริหารงานเป็นไปตามที่คาดหวัง

ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า บุคลากรแต่ละฝ่ายมีการพิจารณาและตัดสินใจในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ และโรงเรียนส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู เห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักการทำงานเป็นทีม มีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา นอกจากนั้นยังใกล้เคียงกับ ธนีส วิษาเจริญ (2553:72) ที่ได้ศึกษาการบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนแม่ออน วิทยาลัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งได้จัดการศึกษาโดยยึดหลักการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จัดทำระบบสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน กำกับงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนนั้น

ด้านหลักการประสานงาน อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจ เพื่อการแสวงหาความร่วมมือกัน และมีการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นอันจะนำไปสู่ความสามัคคี และความปรองดองในหมู่คณะ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายมีการประสานงานกันในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานนั้นต้องมีการประสานงานกับทุกๆ ฝ่าย เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานกับบุคลากรภายในโรงเรียน ประสานงานกับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใกล้เคียงกันกับ ปัญญา แก้วกีฑูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545: 5-6) ได้กล่าวถึงหลักการประสานงาน สามารถประสานงานกันได้ทุกระดับทั้งแนวตั้งและแนวนอน เป็นกิจกรรมที่ต้องเน้นความเข้มแข็ง ทั้งการสร้าง ความเข้าใจระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและบุคลากรภายนอก รวมทั้งการประสานงาน แสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือทั้งทรัพยากรและเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพื่อเป็นการสร้างความ เข้าใจและความสัมพันธ์อันดีให้บุคลากรใน โรงเรียนและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัด การศึกษาร่วมกัน

ด้านหลักการริเริ่ม อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนา ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน มีการนำข้อมูลและผลการประเมิน ไปใช้ในการ ตัดสินใจ ปรับปรุง และพัฒนาระบบการทำงาน มีการสร้างองค์ความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหา และ ปรับปรุงสู่การพัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารให้ การสนับสนุน ส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ ความสามารถที่เกี่ยวกับวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็น การเข้ารับการอบรม สัมมนาการศึกษาดูงาน เพื่อนำมาพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกันกับ ดาวเรือง กินาวงศ์ (2553:77-82) ได้ศึกษา การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า มีการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน และจัดทำสรุปรายงานประจำปีเสนอ ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ด้านหลักการตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการบันทึก และ รายงานผลการประเมินแต่ละ โครงการ/กิจกรรม และมีการนำผลการประเมิน ไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน และมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ในการดำเนินงานแต่ละครั้งต้องมีการรายงานผลการประเมินแต่ละโครงการ/กิจกรรม ทุกครั้ง หลังจากที่ได้ดำเนินงานเป็นที่เรียบร้อย เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานต่อไป เช่นเดียวกันกับ ดาวเรือง กินาวงศ์ (2553:77-82) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า มีจัดทำสรุปรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูในเขตเทศบาลเมืองน่านที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 15 ปี และ ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 15 ปีขึ้นไปมีความพึงพอใจของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ส่วนผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามสังกัดในเขตเทศบาลเมืองน่าน ได้แก่ สังกัดสำนักงานเขตเทศบาลเมืองน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน พบว่าความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ การรับฟังความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายงาน เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และควรจัดทำแผนงบประมาณให้เหมาะสม ชัดเจน ตรวจสอบได้

2. ควรนำความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการอบรมมาถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรในฝ่ายงานหรือบุคลากรทุกคนในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- ดาวเรือง กินาวงศ์ (2553). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนัส วิษาเจริญ (2553). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนแม่อนวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัญญา แก้วกีฐ และ สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545). ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระเรื่องการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา.
- อรพรรณ พรสีมา (2546). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : หจก. วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น